

ECCLESIOLOGIE

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2014

Versie module: ST06/B/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Systematische Theologie

Studiepunten: 3 EC | 84 studie-uren

Inhoud

De kerk is van centraal belang voor de aard en wijze waarop God en de mensen zich tot elkaar verhouden. Het is daarom één van de taken van de theologie alles met betrekking tot de kerk zorgvuldig te doordenken. In dit vak wordt derhalve de ecclesiologie als leer aangaande de kerk behandeld. Naast de meer eigenlijke elementen zoals het wezen en eigenschappen van de kerk en haar functie, komen ook de meer praktische elementen aan de orde zoals de sacramentenleer en de leiding van de gemeente.

Aanvullend op deze meer inhoudelijke kant wordt er tevens aandacht besteed aan de rol van de ecclesiologie binnen de andere theologische vakgebieden. Bovendien worden er lijnen getrokken naar verschillende wijzen waarop kerk-zijn in de 21e eeuw gestalte kan krijgen.

Leerdoelen

Algemeen

Na studie van de leerstof ben je bekend met de vaktypische begrippen en heb je inzicht ontwikkeld in hun samenhang. Je bent op de hoogte van de belangrijkste bijbels-theologische vraagstukken (inclusief belangrijke stromingen en hun vertegenwoordigers) binnen het vakgebied en bent in staat hierin beargumenteerd een eigen positie in te nemen. Tevens ben je op de hoogte van de (historische) omvang en relevantie van het aandachtsgebied en ben je in staat een vertaalslag te maken van theologie naar gemeenteverband en je persoonlijk geloofsleven.

Vakspecifiek

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde ben je bekend met de volgende woorden en begrippen en kunt deze kort omschrijven:

kerk, gemeente, denominatie, notae ecclesiae, sacrament, doop, heilig avondmaal, episcopalisme, presbyterianisme, congregationalisme, *koinonia*, zichtbare- en onzichtbare kerk, immanente en transcendente kerk, universele en plaatselijke kerk, Donatisme, *opere ex operato*, missionaire gemeente, trinitarische ecclesiologie, vijfvoudige bediening, kerk & Israël, tucht, oecumene.

Kennisverwerving

Inzicht

Na afronding van dit vak heb je:

- inzicht verkregen in hoe de kerk zich als heilshistorische grootheid verhoudt tot andere grootheden als het Koninkrijk Gods en Israël;
- inzicht in de complexiteit en diversiteit van het Schriftgetuigenis aangaande de kerk en vertrouwdheid met haar metaforisch spreken over de kerk;
- enig inzicht in de rationale achter de verscheidene kerkopvattingen door de eeuwen heen;
- inzicht in het belang van de gemeenschap voor het individuele geloofsleven en *vice versa*;
- inzicht in de relatie tussen de kerk en de concrete cultuur waarin die kerk zich bevindt.

Vaardigheid

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde kun je:

- verschillende bestaande kerkvormen herleiden en verklaren vanuit eerder gemaakte ecclesiologische keuzes;
- (gemeentelijke) discussies over de verhouding tussen eenheid en waarheid kritisch evalueren en zo nodig op een hoger plan trekken;
- (gemeentelijke) discussies over de verhouding tussen de vorm van de kerk en de kerkelijke liturgie en haar inhoud kritisch evalueren en zo nodig op een hoger plan trekken;
- beargumenteerd een standpunt innemen in het vraagstuk in hoeverre kerk en cultuur (mogen) samenhangen.

Attitude

Gedurende en na dit vak ben je (meer) onder de indruk geraakt van de waarde en het belang van de kerk en bent gemotiveerd een eigen bijdrage te leveren aan haar (op)bouw. Je hebt waardering en respect voor afwijkende kerkopvattingen en bent bereid waar mogelijk bruggen te bouwen ter bevordering van kerkelijke eenheid.

Toetsing

Schriftelijk of digitaal tentamen over de module en eventuele aanvullende leerstof; werkstuk.

Literatuur**Verplichte literatuur**

Module *Ecclesiologie*.

Brink, G. van den en C. van der Kooi. 2012. *Christelijke dogmatiek*. Zoetermeer: Boekencentrum, H. 9, 14, pags. 309-346, 517-578 (99 pags.).

Bronteksten:

Capita selecta uit: McGrath, Alister E. 2017. *The Christian Theology Reader*. Fifth Edition. Oxford: Wiley-Blackwell (15 pags):

- 7.1 – ‘Irenaeus on the Function of the Church’;
- 7.2 – ‘Origin on the Church and Salvation’;
- 7.3 – ‘Cyprian of Carthage on the Unity of the Church’;
- 7.4 – ‘Cyril of Jerusalem on the Catholicity of the Church’;
- 7.6 – ‘Augustine on the Mixed Nature of the Church’;
- 7.17 – ‘John Calvin on the Marks of the Church’;
- 7.27 – ‘The 2nd Vatican Council on the Nature of the Church’;
- 7.30 – ‘Stanley Hauerwas on the Church and the Story of Faith’
- 8.4 – ‘Cyril of Jerusalem on the Meaning of Baptism’;
- 8.5 – ‘Cyril of Jerusalem on the Body and Blood of Christ’;
- 8.8 – ‘Augustine on Donatist Approaches to the Sacraments’;
- 8.18 – ‘Thomas Aquinas on Transsubstantiation’;
- 8.19 – ‘Martin Luther on the Doctrine of Transsubstantiation’;
- 8.21 – ‘Huldrych Zwingli on “This is My Body”’;
- 8.25 – ‘John Wesley on the Eucharist and Salvation’.

Oecumenisch document:

Dialogo Lutherse Wereldfederatie en Rooms-katholieke Kerk
‘Gemeenschappelijke Verklaring over de Rechtvaardigingsleer’ (1999)
(12 pags.)

O.a. beschikbaar via het Studieportaal en via:

<http://stucom.nl/document/0304.pdf>

Aanbevolen literatuur

- Dulles. Avery. 2002. *Models of the Church*. Exp. ed. Doubleday, NY: Image.
- Hoek, Jan, 2008. *Geroepen in een nieuwe eeuw. Geheim en missie van de gemeente*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Kärkkäinen, Veli-Matti. 2002. *An Introduction to Ecclesiology: Ecumenical, Historical & Global Perspectives*. Downers Grove, IL: InterVarsity.
- Küng, Hans. 1967. *De kerk*. Amsterdam: Ten Have.
- Ouweneel, Willem J. 2010. *De Kerk van God I : ontwerp van elementaire ecclesiologie*. Heerenveen: Medema.
- _____. 2011. *De Kerk van God II : ontwerp van historische en praktische ecclesiologie*. Heerenveen: Medema.
- Spijker, W. van 't. 1990. *De Kerk – Wezen, Weg en Werk van de Kerk naar Reformatorische Opvatting*. Kampen: De Groot Goudriaan.
- Volf M. 1998. *After Our Likeness: The Church as the Image of the Trinity*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Wentsel, B. 1998. *De Heilige Geest, de Kerk en de laatste dingen. De kerk als het saamhorige volk Gods*. Dogmatiek deel 4b. Kampen: Kok.

